

Geliefde gemeente van onze Heer,

12 jaar geleden werd ik bevestigd tot predikant. Het was 16 september 2001, 5 dagen na nine-eleven. Het was een feestelijke dienst, maar ik kon niet om de gebeurtenissen heen die de wereld zo op zijn kop hadden gezet.

Deze week gelukkig geen ramp van die omvang, maar ook vandaag zijn de ingrediënten voor de dienst niet alleen feestelijk. Het is vandaag 4 mei, daar kunnen we niet omheen. En de schriftlezingen die op het rooster staan gaan over bevrijding uit de ballingschap en over de verschijning van Jezus aan zijn leerlingen. Dat zijn hoopvolle thema's, maar ze bestaan niet zonder datgene waaruit ze bevrijden: de ballingschap en de dood.

Het is nog maar kort na de dag van de opstanding van Jezus. Nog maar kort na Pasen. Je zou verwachten dat de leerlingen nog vol jubel zouden zitten. Dat ze druk bezig zouden zijn om dit wonderlijke nieuws door te vertellen. Maar als we kijken naar wat er in het verhaal van vandaag gebeurt, dan lijkt het toch niet echt tot ze doorgedrongen te zijn.

De leerlingen zijn weer gaan vissen op het meer van Galilea. Het is bijna alsof Johannes wil zeggen: en nu zijn we weer terug bij af. Daar waar Jezus zijn leerlingen had gevonden en geroepen, daar waar ze hun vissersnetten achter zich hadden gelaten om hem te volgen, daar pakken ze nu de draad weer op. Alsof er niets gebeurd is.

Petrus neemt het voortouw en 6 andere leerlingen zeggen: Wij gaan met je mee. Dat maakt 7. Dat moet voldoende zijn.

En misschien is dit ook wel de beste manier om te verwerken wat ze de afgelopen tijd allemaal hebben meegemaakt.

3 jaar lang hadden ze Jezus gevolgd. 3 jaar lang hadden ze geloofd dat hij de verwachte Messias was, de verlosser van Israel. Ze hadden mensenmassa's achter zich aangehad, zoveel dat ze soms de boot hadden genomen om hen te ontvluchten.

En toen was plotseling de sfeer omgeslagen en was de massa achter de schriftgeleerden en farizeeërs aangegaan. Uiteindelijk was Jezus met een doornenkroon op zijn hoofd aan het kruis genageld. Einde van de bevrijdingsbeweging, einde van de hoop op een betere toekomst. Tenminste, zo leek het voor de buitenwereld.

Maar na zijn dood waren er vreemde dingen gebeurd. Het graf waarin ze Jezus hadden gelegd was leeg en ze hadden nu een paar keer meegemaakt dat Jezus aan hen was verschenen. Ze waren blij geweest om hem te zien. Maar als hij dan weer weg was, wat moest je dan met zo'n ervaring? Kun je zoiets ongelooflijks delen met anderen? Wie zal je geloven?

Tomas, die ook aan boord is kan daarover meepraten. Hij had de andere leerlingen niet geloofd toen ze vertelden over Jezus' verschijning. Nee, ik wil het eerst met m'n eigen ogen zien. Pas dan kan ik het geloven.

Het was sowieso wel een bijzonder clubje bij elkaar. Petrus, die Jezus 3 keer had verloochend voordat de haan kraaide, Tomas, die het niet kon geloven zonder eerst te zien en Nathaniel die, toen hem werd verteld over die man uit Nazareth had gezegd: kan uit Nazareth iets goeds komen? En dan nog 4 leerlingen, van wie de namen niet worden genoemd.

7 mannen die hun oude vak maar weer gaan uitoefenen. Die tóch geen vissers van ménsen zijn geworden, maar vissers van heel gewone vis.

Het is een beproefde methode om weer grip op je leven te krijgen, nadat het overhoop is gegooid door iets wat je overkwam. Gewoon maar weer aan het werk gaan. Doen wat je altijd hebt gedaan. Je levensritme weer proberen op te pakken.

Werk kan zo een afleiding zijn om niet te hoeven denken aan wat je zo'n verdriet doet. Ik heb wel eens een schooljuf horen vertellen dat de kinderen in haar klas het beste medicijn waren tegen het verdriet dat ze voelde na het overlijden van haar moeder. Soms lukt het werken nog niet helemaal, maar helpt het wel om weer op je vertrouwde plek te zijn en om weer onder te mensen te zijn. Het lukt dan nog niet om scherp te zijn of om echt te produceren, maar je pakt je werkritme wel weer op. Als een soort therapie.

Misschien gold dat voor de vissers ook wel. Misschien waren ze nog niet helemaal scherp, maar was het wel goed om weer bij elkaar op een schip te zijn.

Aan het einde van de nacht moeten ze in ieder geval concluderen dat hun werken niet vruchtbaar is geweest. En dan verschijnt er iemand aan de oever van het meer. En hij vraagt hen: hebben jullie niet iets om te eten? En zodra hij hun negatieve reactie hoort, antwoordt hij: Gooi het net over de andere boeg.

En het advies blijkt te werken, want wanneer ze de netten aan land halen blijkt de vangst enorm te zijn. 153 grote vissen! Daar kun je de hele mensheid bijna mee voeden. Tenminste, als je terugdenkt aan die wonderbare spijziging aan datzelfde meer van Galilea. 5 broden en 2 vissen, 7 in totaal, waren toen genoeg om een menigte van 5000 te voeden. Nu zijn er 7 leerlingen die 153 vissen mogen delen. Dit past niet meer in de 12 manden voor de 12 stammen. Dit zal wel voor alle volken zijn.

Die wonderbare spijziging is trouwens niet de enige overeenkomst tussen de beide verhalen. In beide verhalen is ook sprake van een varen op zee. En ik zeg hier bewust zee. In de bijbel wordt namelijk geen onderscheid gemaakt tussen meren en zeeën. Johannes gebruikt daarom het Griekse woord Talassa, wat zee betekent. En zee heeft in heel de bijbel altijd een zware, symbolische lading.

De zee is de plaats van de chaos, de plaats van de tegenmachten. In de zee verlies je vaste grond onder de voeten. De zee kan mensen overspoelen en doen verdrinken. Een mens is nietig tegenover de macht van de zee. Alleen God kan paal en perk stellen aan de macht van de zee. Dat deed hij bij de schepping, toen hij aarde creëerde in het midden van de wateren. En dat deed hij ook toen hij zijn volk bevrijdde uit Egypte. Hij baande hun een weg door het water van de schelfzee.

Ten diepste is water van de zee het water van de dood. Het water dat alle leven op aarde en daarmee ook ons leven bedreigt en begrenst. Het is dan ook niet toevallig dat Jezus verschijnt aan de oever van de zee, daar op de grens van dood en leven.

Vanuit de leerlingen gezien is hij aan de andere kant van het water. Aan de andere kant van de dood. Onbereikbaar. Maar in zijn aanwijzingen over hoe zij hun werk moeten doen herkennen zij hun Heer en Meester. Eerst de leerling van wie Jezus hield en daarna Petrus. "Het is de Heer!", roept hij en hij vergeet zijn angst voor de dood en springt in het water. En wanneer ze later aan land zijn gekomen en Jezus hen uitnodigt om te eten begrijpen ze het alle 7: Het is de Heer, de opgestane. En zo wordt het de derde keer dat hij aan zijn leerlingen is verschenen.

Vandaag is het voor ons, net als voor Jezus' leerlingen, al een tijdje na Pasen. Ik denk dat wij de draad van ons gewone leven ook weer opgepakt hebben. Ik denk dat we misschien voldaan terug kunnen kijken op een mooie paasviering, maar dat we niet meer vol jubel zijn vanwege de opstanding van de Heer. En hoewel de dood van Jezus ons op goede vrijdag waarschijnlijk minder als een grote schok is overkomen, is de dood op zich wel schokkend aanwezig in ons leven. De ervaring van een geliefd iemand te verliezen aan de dood zet je leven totaal op zijn

kop. Na zo'n ervaring is het echt weer zoeken om weer grip op je leven te krijgen. Om weer een weg te vinden. Dat geldt niet alleen voor individuen, dat geldt ook voor een land als geheel.

Vandaag, op 4 mei, staan we als land stil bij allen die stierven in oorlogen en vredesmissies. Bij de miljoenen mensen die het leven lieten tijdens de tweede wereldoorlog. Onschuldige mensen vaak. Vernietigd omdat ze Jood waren, of zigeuner of homoseksueel. Vermoord omdat ze in opstand waren gekomen tegen de macht van Hitler. Of gedood in de strijd om Europa en Azië te bevrijden van de overheersing. Deze streek kent de vernietigende chaos die een oorlog met zich mee brengt.

Toch blijft het voor een buitenstaander of voor iemand van na die tijd moeilijk om te bevatten hoe het echt is geweest. Nog moeilijker wordt het als je beseft dat de oorlog en daarmee ook de dood niet iets was wat van buiten komt, als een oermacht uit de zee, maar dat het iets is wat wij mensen elkaar aan doen. Wij mensen zijn niet alleen slachtoffer van de chaos, maar kunnen ook zomaar dader zijn of worden.

Wat is onze roeping in dit leven dat zo vol chaos is, vol oorlogen en vol geweld?

Ik denk dat we moeten proberen om te zoeken naar die figuur aan de oever, die figuur op de grens van de zee en het land. Of moeten we zeggen: op de grens van hemel en aarde. Wat heeft zijn stem ons te zeggen, in ons alledaagse reilen en zeilen? Wat heeft zijn stem ons te zeggen als we worstelen met ons verdriet? En wat heeft zijn stem ons te zeggen wanneer wij stil zijn en de slachtoffers gedenken?

De profeet Jesaja sprak krachtige woorden tot de ballingen. Hij sprak over hoop en bevrijding voor een volk dat leefde in ballingschap. Hoe klinken die woorden van Jesaja vandaag, als we denken aan alles wat er is gebeurd? Kwamen redding en bevrijding dan te laat? Of zouden we deze woorden ook kunnen verstaan als de woorden die klinken aan de oever van de zee. Woorden die klinken over de grens van leven en dood.

Dit zegt de HEER,
die jou schiep, Jakob, die jou vormde, Israël:
Wees niet bang, want ik zal je vrijkopen,
ik heb je bij je naam geroepen, je bent van mij!
Moet je door het water gaan – ik ben bij je;
of door rivieren – je wordt niet meegesleurd.
Moet je door het vuur gaan – het zal je niet verteren,
de vlammen zullen je niet verschroeien.
Want ik, de HEER, ben je God,
de Heilige van Israël, je redder.

Moge deze redder ook ons houvast en richting geven,
van nu aan tot in eeuwigheid,
Amen